

предопredelen od bogovite za misiјata da go ubedi Ahila za da *īrine* vo borba i da gi brani Ahaјците od Troјanците кои se zakauivale da im gi zapalata laѓite. Toa avtorot go otkrивa vo svetlinata na imињata od tatko mu *Amyntor* 'Бранител' i od dedo mu *Ormenos* 'Оној што тргнува vo напад'. Vo долгиот говор Фојникс барал od svoјот воспитаник da go oтфрли гневот, *ga īrine īo-īīorno vo borba* против Troјанците i *ga īi ogbrani* Ahaјците. Na slichen начин se objасnети i многу други хомерски имиња.

Студиите на Mühlestein се мошне богати по својата содржина. Vo нив тој третира сложена проблематика od повеќе области. За илустрација ќе приведам уште еден пример со името на *gavīa Aјаксa*:

Врз основа на автопсија овде тој прво врши корекција во читањето на КН 973 i прекласирање od Nr во Ch серија, што беше веднаш прифатено od издавачите на *KT*⁸. Потоа дава подrobна лингвистичка анализа на боонимите od кноската Ch серија i опстојно се запира на името *Ai-wa* [*Aiwas*] кое e објаснето како хипокористик od *Ai-wo-ro* [*Aiwołos*], еден od најчестите бооними на кноските плочки. Истото значење тој go otkрива i vo антропонимиот на *gavīa Aјаксa* преку текстолошка анализа на местата каде што се дава opis на тие лица. Помалиот *Aјакс*, синот на *Ојлеј*, бил по Ахил најбрзиот *īprkac*, a покрај неговото име седум пати се јавува i епитетот *takhys* 'брз', којшто e всушност синоним за *aiolos*. Другиот *Aјакс*, Теламоновит син, исто така претставен e како *promakhos* 'првоборец', a неговиот огромен штит e наречен *aiolos* 'сјаен'. Овие две значења на *aiolos* 'брз' i 'сјаен' кои go потврдуваат објаснението на Хесихиј во глосата *αἰόλα: ποικίλα, ταχέα*, му биле познати на Хомер i на други по него.

Како што одбележивме, преку вакви антропонимски i просопографски, иследувања avtorot отвора нов пристап кон интерпретацијата на хомерските имиња, a заедно со тоа i кон решавање на т.н. „хомерско прашање“. Тој се обидува da go otkриве првобитниот текст на Илијада i да gi пронајде интерполациите при преработката i издавањето на ова ремек дело. Vo поголем број od статиите објавени овде тој доаѓа до заклучокот, содржан во тезата на X. Песталоциј (1945), дека Илијада почива на една пократка поема *Aithiopsis*, како ep за *Aхил* (*Akhilleis*) i една епизода за Пентхесилеја. Нив Хомер gi преработил во една опширна поема врз една основа, гневот на Ахила, додавајќи кон неа епизоди за Патрокла, Хектора i Адромаха. Последната статија во зборникот: *Ein Halbvers und einige Epitheta aus vorhomerscher Dichtung* e посветена исклучиво на оваа проблематика i таму се приведени повеќе паралели меѓу *Aithiopsis* i *Ilias*

* *
*

Сите етимолошки објаснувања на Mühlestein не му се прифатени еднодушно. Има класични филолози кои се однесуваат критички кон одделни негови интерпретации. Но независно od тоа, научниот придонес на книгата во целина не може да се оспори. Есеистичкиот начин на кој e интерпретирана оваа материја ja прави книгата мошне интересна i таа сигурно ќе најде широк круг на читатели не само меѓу класичните филолози — љубители на Хомер, туку i кај историчари, фолклористи, индоевропеисти i др.

26. XI 1987.

П. Хр. Илиевски, Скопје.

FLÖTE UND HARFE, GÖTTLICHER WIDERHALL. *Frühgriechische Lyrik*, herausgegeben von Viktor Jarcho, übertragen von Dietrich Ebener. Leipzig, Verlag Philipp Reclam, 1985. Reclams Universal—Bibliothek 1089. 272 str.

Starogrške lirične umetnine so prevedene v vse svetovne jezike in antologij teh umetnin ne manjka na knjižnem trgu. Tudi v slovenščini premoremo takšno antologijo, v mislih imam zadnje Sovretovo delo, objavljeno že po njegovi smrti

(Starogrška lirika, Ljubljana 1984). Po zunanji shemi in strukturi so si te antologije več ali manj podobne: začno se s Kalinom in Tirtajem, zaključujejo se navadno s Pindarom, vmes pa se zvrstijo metrični in lirični žanri od raznih vrst elegije (bojna, sentimentalna, politična, filozofska, gnomična) in jambografije do eolske, anakreontske in zbarske lirike. Tudi kanon pesnikov, ki nastopajo v teh antologijah, se več ali manj ponavlja.

Naj takoj zapišemo, da se pričujoča antologija — njena zamisel izvira nedvomno od Viktorja Jarha, zato jo bom označil kar kot „Jarhovo“ antologijo — v marsičem razlikuje od te standardne sheme. Če primerjamo npr. Jarhovo antologijo z že omenjeno Sovretovo, opazimo, da zajema — kljub skromnejšemu zunanjemu obsegu — sedem pesnikov več: to so Asios, Demodokos, Hiparhos, Ion, Fojniks, zraven pa še dramska pesnika Ajshil (z dvema epitafoma) in Frinih (z enim, sicer zelo znanim in pogosto citiranim fragmentom). Tudi razpored je drugačen, ni tako togo ejdografski, ampak upošteva bolj kronološko razvojni vidik: veriga elegičnih pesnikov je takoj po Tirtaju pretrgana z Arhilohom, kar je seveda veliko bolj naravno. Od zbarskih pesnikov sta predstavljena le Ibikos in Simonides, odsotna pa so nekatera največja imena kot Alkman, Stezihoros, Bakhilides in celo Pindar, s čimer je seveda podoba arhaične grške lirike močno okrnjena. Morda izdajatelj Pindara ne šteje več v arhaično obdobje; toda potem nam postane nerazumljivo, kako da je tu navzoča Pindarova sodobnica Korina in celo še nekateri poznejši pesniki, kot sta npr. Ion in Fojniks. Po drugi strani pa so pesniki, ki so zajeti v antologiji, pogosto predstavljeni z nekonvencionalnimi fragmenti, upoštevana pa so tudi najnovejše papirusne najdbe, tako npr. pri Arhilohu znameniti kölnski papirus, objavljen leta 1974.

Največjo vrednost te žepne knjižice predstavlja uvod izpod peresa enega najboljših poznavalcev, Viktorja Jarha. Tu je na dobrih petdesetih straneh razgrnjena vsa široka paleta problemov v zvezi z arhaično grško liriko: vprašanja njene družbene pogojenosti in razslojenosti, vprašanja v zvezi z nastankom in razvojem posameznih metričnih obrazcev, razmerje med ustnim izročilom, pevnim značajem, glasbeno spremljavo in pismenim zapisom pesemskih besedil, stilna sredstva in poetična struktura, raznovrstnost liričnih žanrov, razmerje do homerske epike in ljudskega pesništva, razčlenitev psiholoških komponent, med drugim tudi zanimiva opažanja v zvezi s kočljivim vprašanjem homoseksualnosti itd.

Od istega avtorja izvirajo po vsej verjetnosti — čeprav to ni nikjer izrecno zapisano — tudi skrajno ekonomične opombe, skržene na neizogibni minimum, pa vendar vsebinsko izredno bogate, zlasti v lapidarnih uvodnih predstavitvah 24 pesnikov, ki so v antologijo vključeni.

Zares, kot pove naslov, „božanski odmev“ starogrške flavte in harfe. Škoda le, da te božanske melodije odmevajo na tako neuglednem papirju.

K. Gantar

Primljeno 26. II 1987.

Filozofska fakulteta, Ljubljana.

SENOFONTE, *Le Tavole di Licurgo*. A cura di Gian Franco Gianotti. Con una nota di Luciano Canfora. La memoria vol. 112. Palermo, Sellerio editore, 1985, 93 str.

Med Ksenofontovimi spisi je „Špartanska ustava“ (*Lakedaimonion politeia*) eden najmanj znanih in najmanj branih. In vendar je to izredno dragocen dokument za poznavanje Šparte, njene državne in družbene ureditve, ki pomeni tako po strogi domišljenski notranje strukture kakor tudi po svoji dolgotrajni obstojnosti edinstven fenomen v pisnem in naglo se spreminjajočem mozaiku grških polis. Če upoštevamo, kako pomembno vlogo je Šparta odigrala ne samo v političnem, temveč tudi v kulturnem življenju stare Grčije, se lahko samo čudimo brezbriznosti, ki jo kažejo filologi nasproti temu privlačnemu in bogato dokumentiranemu pričevanju Ksenofontovega špartanofilstva. Prepričljiv dokaz te brezbriznosti je npr. dejstvo,